

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Tomáše Mottla a soudců Mgr. Martina Šalamouna a Mgr. Štěpána Hnaníčka ve věci

žalobkyně: **Fakultní nemocnice Bulovka**, IČO 00064211
sídlem Budínova 67/2, Libeň, 180 81 Praha 8
zastoupena advokátem Mgr. Ing. Janem Procházkou
sídlem Na Příkopě 583/15, Staré Město, 110 00 Praha 1

proti
žalované: **Oborová zdravotní pojišťovna zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví**,
IČO 47114321
sídlem Roškotova 1225/1, Braník, 140 21 Praha 4
zastoupena advokátem Mgr. Jakubem Štílcem
sídlem Slezská 949/32, Vinohrady, 120 00 Praha 2

o zaplacení částky 29 609 726 Kč s příslušenstvím a částky 28 327 907 Kč s příslušenstvím,
k odvolání žalobkyně proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 13. dubna 2023,
č. j. 18 C 219/2020-304, 18 C 296/2021,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku I **potvrzuje** a ve výroku II **se mění** tak, že žalobkyně je povinna zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení vedeného před soudem prvního stupně 4 500 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku do rukou advokáta žalované.
- II. Žalobkyně je povinna zaplatit žalované náhradu nákladů odvolacího a dovolacího řízení ve výši 492 409,50 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku do rukou advokáta žalované.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. T.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně zamítl žalobu o zaplacení částky 29 609 726 Kč s příslušenstvím a částky 28 327 907 Kč s příslušenstvím (výrok I) a žalované nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok II).
2. Takto rozhodl o žalobách (řízení o obou žalobách bylo spojeno ke společnému projednání), ve kterých se žalobkyně domáhala zaplacení uvedených částek s tím, že šlo o poskytnutí finančního vyrovnání za roky 2015 a 2016, a to v souvislosti s vyúčtováním zdravotních služeb, které nebyly žalovanou proplaceny ve výši, která by odpovídala reálnému rozsahu jejich poskytnutí pojištěncům žalované. Uvedl, že z obou žalobních návrhů vyplývá, že žalobkyně se po žalované nedomáhá zaplacení závazků, vyplývajících ze vzájemných smluvních ujednání. Žalovaná se přitom bránila odkazem na obsah těchto ujednání, podle nichž své závazky vůči žalobkyni zcela splnila, a proti jejím domnělým nárokům, které byly žalobou uplatněny, vznesla námitku promlčení.
3. Soud prvního stupně se především zabýval právním posouzením věci, a přestože provedl dokazování řadou listinných důkazů, včetně znaleckých posudků, které si žalobkyně nechala zpracovat, primárně se zaměřil na zkoumání důvodnosti žalovanou vznesené námitky promlčení. Dovodil, že žalobkyně mohla vědět, jaká částka jí měla být podle jejího tvrzení uhrazena žalovanou za roky 2015 a 2016, již dnem doručení příslušného vyúčtování za každý tento rok. Ode dne následujícího po tomto doručení mohla tedy vznést vůči žalované svůj požadavek na zaplacení, tímto dnem jí proto počala běžet obecná tříletá promlčecí lhůta, která v obou případech uplynula. Uzavřel, že vyúčtování hrazených zdravotních služeb za rok 2015 ve výši 29 609 726 Kč bylo žalobkyni známo dne 17. 6. 2016 a žaloba o zaplacení této částky byla k soudu podána dne 13. 6. 2020. Vyúčtování hrazených zdravotních služeb za rok 2016 ve výši 28 327 907 Kč bylo žalobkyni známo dne 15. 6. 2017, žaloba o zaplacení této částky byla k soudu podána dne 15. 6. 2021. Za nespornou označil rovněž skutečnost, že žalovaná vyřizovala požadavek žalobkyně na navýšení úhrad ze dne 11. 7. 2017, který byl vyřešen finančním vyrovnáním ze dne 4. 8. 2017, přičemž téhož dne žalobkyně toto vyrovnání odsouhlasila s tím, že již nebude uplatňovat žádné další námitky.
4. Soud prvního stupně věc právně posoudil podle § 619 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), z něhož dovodil počátek běhu promlčecí doby, a dále vyšel z § 629 o. z., dle něhož stanovil délku promlčecí doby na tři roky. Poté uzavřel, že obě žaloby byly podány po více než třech letech od doby, kdy mohly být podány poprvé, a proto považoval žalovaný nárok za promlčený. Vzhledem k těmto skutečnostem již nezkoumal, zda jsou oba nároky důvodné či nikoliv. Pokud by však nebyla námitka promlčení úspěšná, vyšel by z toho, že vztahy mezi stranami sporu se řídily uzavřenými smlouvami, na jejichž základě žalobkyně, coby poskytovatel zdravotních služeb, poskytovala hrazené služby pojištěncům žalované, a žalovaná hradila žalobkyni dohodnutou cenu takto poskytnutých služeb. Mezi oběma stranami bylo nesporné, že žalovaná poskytovala žalobkyni v průběhu let 2015 a 2016 veškeré platby v souladu s uzavřenými tzv. „úhradovými dodatky“ smlouvy s tím, že po skončení každého kalendářního roku zpracovala finanční vyrovnání, v nichž přesně specifikovala konečnou bilanci provedených úhrad za poskytnuté služby. Vzal za nesporné, že žalovaná provedla obě vyúčtování řádně, za spornou nepovažoval ani skutečnost, že žalovaná poskytla žalobkyni plnění, které jí, ve smyslu uzavřených „úhradových dodatků“, náleželo. Za těchto okolností by tak nemohl posoudit žalobou uplatněný nárok jinak než jako nárok z bezdůvodného obohacení, měl však za to, že taková možnost ani v úvahu nepřicházela, neboť v takovém případě by nebyla dána ani pasivní věcná legitimace žalované. Pokud by totiž žalobkyně tvrdila, že jí poskytnuté služby mají ve skutečnosti vyšší cenu, než jí zaplatila žalovaná, pak by se teoreticky mohly reálně (a tedy bezdůvodně) obohatit jen ty osoby, jimž byla žalobkyní poskytnuta tato péče jdoucí nad rámec smlouvou sjednaných úhrad. Uzavřel, že k takovému posouzení věci ani nebylo

třeba dospět, a proto nemělo smysl poučovat žalobkyni podle § 118a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), protože i v takovémto případě by muselo dojít k zamítnutí žaloby.

5. Soud prvního stupně dále poukázal na to, že žalobkyně výslovně odsouhlasila finanční vyrovnání za rok 2015 i 2016 (svým sdělením ze dne 4. 8. 2017), přesto však setrvala na tvrzení, že její nárok se odvíjí od odůvodnění nálezu Ústavního soudu ze dne 22. 10. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 19/13, konkrétně od pasáže, podle které „cenová regulace, nemá-li přesáhnout meze ústavnosti, nesmí evidentně snížit cenu tak, aby tato vzhledem ke všem prokázaným a nutně vynaloženým nákladům eliminovala možnost alespoň jejich návratnosti“. Z odůvodnění uvedeného nálezu však neplynou žádné závěry, které by se týkaly náležitostí či obsahu smluvních ujednání, uzavíraných mezi poskytovateli zdravotní péče a zdravotními pojišťovnami (mezi účastníky k tomu došlo formou tzv. „úhradových dodatků“). Ztotožnil se proto i s názorem žalované, že soukromoprávní nárok ve vztahu mezi dvěma subjekty nelze vyvozovat z právního názoru Ústavního soudu, vysloveného v odůvodnění jeho nálezu, aniž by se takový tvrzený nárok zároveň opíral o zákonný (z konkrétního zákonného ustanovení plynoucí) důvod. Žalobkyně ani netvrdila, že by k uzavření tzv. úhradových dodatků došlo pod nátlakem, naopak smluvní vztah byl uzavřen zcela svobodně a na základě vlastní vůle účastníků, proto zde není ani takový důvod, z něhož by vyplýval konkrétní právní titul k tomu, aby žalobkyně požadovala po žalované finanční plnění nad rámec uzavřených smluvních ujednání. Měl za to, že ani ze zdůrazňovaného nálezu Ústavního soudu neplyne, že v případě, že by se jedné ze smluvních stran zpětně přestala jevit dříve sjednaná smluvní ustanovení jako výhodná, nemusela by se těmito sjednanými podmínkami či pravidly řídit. Výrok o nákladech řízení soud prvního stupně odůvodnil podle § 150 o. s. ř., když dospěl k závěru, že se jedná o „*iudicium duplex*“, neboť obě strany mají z rozhodnutí určitý prospěch. Poukázal i na to, že žalovaná nebyla v řízení zastoupena advokátem, a náklady řízení by stejně představovaly bagatelní částku.
6. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně včasné a přípustné odvolání, v němž souhlasila se soudem prvního stupně v tom, že svůj žalobní nárok opírá o závěry vyplývající z rozhodovací praxe Ústavního soudu, a to v tom smyslu, že v podmínkách cenové regulace dané příslušnou úhradovou vyhláškou a omezené smluvní volnosti ve smyslu Vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 618/2006 Sb., kterou se vydávají rámcové smlouvy, by měla úhrada za poskytnuté zdravotní služby co do své výše odpovídat alespoň účelně vynaloženým nákladům na tyto služby. Souhlasila i s tím, že účastníci uzavřeli v roce 2013 smlouvu o poskytování a úhradě zdravotních služeb a v roce 2015 a 2016 dodatky k této smlouvě, vždy s odkazem na tzv. úhradovou vyhlášku za každý tento rok. Těmi si sjednali podřízení se zákonné a podzákonné regulaci úhrad za poskytnuté zdravotní služby. Nesouhlasila však s posouzením žalovanou vznesené námitky promlčení, když sice nespороvala, že příslušná promlčecí doba počala pro nárok uplatněný žalobou za rok 2015 běžet dne 17. 6. 2016 a pro nárok uplatněný žalobou za rok 2016 dne 16. 6. 2017, a souhlasila i s tím, že smlouva byla podřízena zákonu č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „obch. zák.“), neztotožnila se ale s tím, že se nárok uplatněný žalobami řídí ustanoveními zákoníku občanského. Účastníci totiž po celou dobu řízení zdůrazňovali, že předmět řízení se týká smluvního vztahu mezi nimi, což soud prvního stupně zcela pominul. Naopak význam a obsah žalobního návrhu si sám doplnil a rozhodoval tak v rozsahu, který vůbec nebyl předmětem řízení, tedy podřazením nároku pod bezdůvodné obohacení. Nezabýval se ani argumentací žalobkyně ve vztahu k námitce promlčení, která plyne ze závěru, že v případě, kdy se jedná pouze o rozvoj původního závazkového vztahu, není důvodu pro podřazení práv a povinností účastníků vyplývajících ze smlouvy nové právní úpravě. V té souvislosti nevysvětlil, z jakého důvodu použil pro posouzení námitky promlčení § 629 o. z. Pokud by soud prvního stupně podrobil otázku promlčení žalobního nároku hlubší analýze, dovodil by, že dodatky za rok 2015 a 2016

nepředstavují ve vztahu ke smlouvě nový závazek, který by svou povahou nahrazoval závazek původní. Nemohl by ani dojít k závěru, že žalobou je sledován účel plnění mimo režim uzavřené smlouvy. Musel by pak uzavřít, že v souladu s § 3028 odst. 3 o. z. se na poměry vyplývající ze smlouvy a dodatků za rok 2015 a 2016 vztahují dosavadní právní předpisy, zejména § 397 obch. zák. ohledně čtyřleté promlčecí doby. A protože žaloby byly podány před jejím uplynutím, není námitka promlčení důvodná.

7. Žalobkyně dále považovala za nesprávný závěr soudu prvního stupně, že soukromoprávní nárok nelze vyvodit z právního názoru Ústavního soudu, vysloveného v odůvodnění jeho nálezu, aniž by se takový tvrzený nárok zároveň opíral o zákonný důvod. Uvedla, že taková tvrzení v řízení vůbec neučinila, pouze odkázala na právní názor Ústavního soudu a situaci, která nastala i v tomto případě, kdy z důvodů ležících na straně veřejné moci, jejíž regulaci se účastníci smluvně podřídili, vede k systémovému přenášení nákladů za poskytování zdravotní péče na žalobkyni. Smlouvou a jejími dodatky dochází k podřízení se regulaci stanovené direktivně veřejnou mocí, která nebyla předmětem dohody stran ani v dohodovacím řízení, a tedy veřejnou mocí určená cena za poskytnuté zdravotní služby žalobkyní pojištěncům žalované v tomto konkrétním případě vede k porušení práv žalobkyně založených na ústavní úrovni. Přesně toto žalobkyně tvrdila, soud prvního stupně se však od tohoto výkladu odklonil a domýšlel si obsah žalobních tvrzení zcela mimo kontext žaloby. Podstatné zde je jen to, že žalobkyně poskytla v roce 2015 a 2016 pojištěncům žalované zdravotní péči na základě smlouvy, úhrada za tuto péči, kterou od žalované obdržela, nepostačovala žalobkyni ani k pokrytí nákladů nezbytně vynaložených na tyto služby. Žalobkyně proto zopakovala, že se touto žalobou domáhá doplacení rozdílu mezi úhradou ze strany žalované a (skutečnými) nezbytnými náklady na poskytování zdravotní péče poskytnuté pojištěncům žalované v roce 2015 a 2016 v souladu se smlouvou a v režimu smluvního vztahu. Žalobkyně v rámci řízení před soudem prvního stupně tvrdila a prokazovala, že nezbytné náklady na poskytnutou zdravotní péči byly pořízeny za cenu nepřevyšující cenu obvyklou. Uzavřela, že zde nastal protiústavní efekt státní cenové regulace, který se nedotýká jen práva na podnikání, ale též práva na bezplatnou zdravotní péči. Zároveň měla za to, že v kontextu celého systému poskytování bezplatné zdravotní péče není žádoucí a ani spravedlivé, aby poskytovatel, který se nedohodl odchýlně od cenové regulace, byl zbaven legitimního očekávání úhrady za řádně poskytnutou zdravotní péči ve výši alespoň nutně vynaložených nákladů v ceně obvyklé. Navrhla proto napadený rozsudek změnit a žalobě vyhovět, případně jej zrušit a vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení.
8. Žalovaná ve vyjádření k odvolání vyvracela jednotlivé argumenty žalobkyně. Zejména se zaměřila na samotná žalobní tvrzení, z nichž jednoznačně plyne, že žalobkyně požaduje doplatek za poskytnuté zdravotní služby ve formě hospitalizací pojištěnců žalované v roce 2015 a 2016, a to ve výši rozdílu mezi reálnými náklady účelně vynaloženými na tyto služby a úhradami za tyto služby získanými od žalované. Odkázala na obsah smlouvy a uzavřené dodatky k ní, které žalobkyně nikdy nerozporovala, když stejné platí pro závěr, že za každý z předmětných kalendářních roků žalovaná provedla v souladu se smlouvou vyúčtování hrazených zdravotních služeb, toto finanční vyrovnání žalobkyni doručila, načež žalobkyně každé z nich výslovně odsouhlasila. Předmětem žaloby tak chybnost těchto vyúčtování nebyla a z tohoto důvodu soud prvního stupně správně dovodil, že žalobní tvrzení směřovala spíše k nesouhlasu žalobkyně se samotnou zákonnou a podzákonnou právní úpravou hrazení zdravotních služeb, přičemž opět správně dovodil, že za této situace platí pro posuzovanou věc obecná tříletá promlčecí lhůta dle § 629 o. z. Zdůraznila, že žalobkyně nikdy netvrdila, že by její nárok na „doplatek za zdravotní služby“ měl plynout z jakéhokoli dílčího smluvního ujednání mezi stranami, kterému by žalovaná poskytnutím úhrady na základě finančních vyrovnání nedostála. Netvrdila ani, že by žalovaná porušila jakékoli smluvní ujednání a že by z takového (hypotetického) porušení povinnosti měl tvrzený nárok na „doplatek“ plynout.

Naopak v řízení tvrdila, že jí z odůvodnění nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 19/13 „přímo plyne“ údajný nárok na „doplatek“ od žalované. Z uvedeného je potom zřejmé, že skutečnost, že účastníci řízení jsou navzájem ve smluvním vztahu, ještě neznamená, že se pro jejich jakékoli hypotetické vzájemné nároky uplatní režim promlčení podle právní úpravy, kterou se řídí samotný smluvní vztah. Režim promlčení dle právní úpravy, kterou se řídí smluvní vztah, se uplatní pouze pro promlčení závazků představujících plnění smluvních povinností, nikoli však pro promlčení (tvrzených) nároků majících svůj podklad v odůvodnění nálezu Ústavního soudu ve věci jiných účastníků řízení, či snad v „rigiditě zákonného a smluvního rámce“, resp. ve „veřejnoprávní regulaci“, či snad v údajném porušení zákona o cenách. Žalovaná poukázala rovněž na to, že k obdobnému názoru o promlčení nároků v obecné tříleté promlčecí době dospěl také Městský soud v Praze jako soud odvolací soud v řízení vedeném pod sp. zn. 70 Co 321/2022. Souhlasila rovněž s argumentací soudu prvního stupně, že i bez vznesené námitky promlčení by nárok žalobkyně nebyl důvodný, neboť neexistuje žádný právní titul k tomu, aby žalobkyně mohla po žalované požadovat finanční plnění nad rámec smluvních ujednání. V té souvislosti poukázala na judikaturu Nejvyššího soudu a shodná rozhodnutí Městského soudu v Praze, týkající se stejných účastníků a obdobného předmětu sporu a současně se dovolávala postupu soudu podle § 13 o. z.

9. Odvolací soud napadený rozsudek soudu prvního stupně potvrdil rozsudkem ze dne 9. 11. 2023, č. j. 36 Co 240/2023-353, v němž nejprve posoudil jako správná jeho skutková zjištění, která ostatně nebyla odvolatelem ani napadána. Dále shrnul závěry, z nichž soud prvního stupně vyšel, zejména tedy závěr o tom, že žalobkyně uplatnila vůči žalované nárok, který nevyplýval ze smlouvy či jejích dodatků, ale z odůvodnění nálezu Ústavního soudu ze dne 22. 10. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 19/13. Prvostupňový soud přitom akcentoval, že tento nálezn nemá souvislost se smluvními ujednáními účastníků a na jeho základě není možné požadovat ani finanční plnění nad rámec smluvních ujednání. A protože mezi stranami nebylo sporu o tom, že žalovaná poskytovala žalobkyni v roce 2015 a 2016 veškeré platby v souladu se smlouvou a jejími tzv. „úhradovými dodatky“, kdy po skončení každého kalendářního roku zpracovala finanční vyrovnání a po jejich vzájemném odsouhlasení tyto platby provedla, zaměřil se soud prvního stupně na posouzení samotného základu žalobou uplatněného nároku. Konkrétně se zabýval plynutím doby od okamžiku, kdy se žalobkyně dozvěděla o tom, jaká částka jí byla ve vyúčtování za jednotlivé roky vypočtena a dovedl, že v obou případech došlo k podání žaloby po uplynutí tříleté promlčecí doby. Její počátek stanovil podle § 619 o. z. dnem následujícím poté, kdy se žalobkyně z doručeného vyúčtování dozvěděla o tom, jaká částka byla žalovanou za jednotlivé roky vyúčtována. Protože vyšel ze závěru, že se nejedná o nárok vyplývající ze smluvních vztahů mezi účastníky, ale o nárok koncipovaný na základě ústavního nálezu, neměl za podstatné datum uzavření smlouvy a aplikaci tehdy platných právních předpisů, proto promlčení nároku posuzoval podle o. z. v platném znění, a nikoliv podle obchodního zákoníku, jemuž byla podřízena uzavřená smlouva. Druhý podstatný závěr se potom týkal samotného základu žalobou uplatněného nároku, kdy prvostupňový soud dovedl, že i v případě, pokud by nárok žalobkyně promlčen nebyl, neexistovaly by důvody pro vyhovění žalobě.
10. Odvolací soud po tomto shrnutí v bodě 23 odůvodnění rozsudku ze dne 9. 11. 2023 vysvětlil, že základ nároku má přednost před posouzením námitky jeho promlčení. Přitom nepřehlédl, že Městský soud v Praze ve svém rozsudku ze dne 1. 12. 2022, č. j. 70 Co 321/2022-204, posoudil obdobný nárok žalobkyně z hlediska promlčení stejně jako soud prvního stupně. Aby však odvolací soud mohl posoudit vznesenou námitku promlčení, zabýval se nejprve hmotněprávní podstatou nároku, která potom determinuje rozhodné skutečnosti pro jeho promlčení, když bez úsudku o tom, jaký právní vztah založil uplatněný nárok, nelze k závěrům o jeho promlčení dospět. Uzavřel proto, že strany si sjednaly smlouvu, kterou považují za platnou, na kontraktační vztahy účastníků je proto třeba nahlížet z hlediska zásady „*pacta sunt*

servanda“, což znamená, že uzavřené smlouvy ve znění jejich dodatků pro příslušný kalendářní rok jsou pro strany závazné. Smluvní strana potom nemůže závazek ze smlouvy odmítnout po jejím uzavření například proto, že smlouvu považuje pro sebe za nevýhodnou, neboť sjednané znění smlouvy může být změněno nebo zrušeno pouze dohodou stran, anebo v zákonem stanovených případech.

11. Po citaci § 1764, § 1765 odst. 1 a § 1766 odst. 1 o. z. odvolací soud potvrdil napadený rozsudek, když vyšel z odpovídajícího závěru soudu prvního stupně, který smlouvu i oba její dodatky (shodně s účastníky) považoval za platné. Žalovaná proto byla povinna poskytnout žalobkyni plnění podle smluvních ujednání stran a žalobkyni nemohl vzniknout nárok na žalobou požadovaná plnění pouze na základě obecného závěru prezentovaného ve zmíněném ústavním nálezu. Odvolací soud proto ve shodě se soudem prvního stupně neshledal důvody pro vyhovění žalobě, na rozdíl od něho však dovodil, že není-li žalobní nárok založen smlouvou či zákonem, je zbytečné uvažovat o jeho promlčení. Ve své argumentaci o neexistenci vymezených nároků žalobkyně potom odkázal na obdobné závěry jiných senátů Městského soudu v Praze, jejichž rozhodnutí citoval.
12. Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 18. 9. 2024, č. j. 23 Cdo 1355/2024-415, rozsudek odvolacího soudu ze dne 9. 11. 2023 zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, když s ohledem na nález Ústavního soudu ze dne 25. 9. 2023, sp. zn. II. ÚS 565/21, uzavřel, že již nadále nemohou být aplikovatelné závěry vyslovené v jeho rozsudku ze dne 25. 2. 2021, sp. zn. 32 Cdo 3546/2020, o kategorickém vyloučení možnosti protiústavního zásahu do práva podnikat (čl. 26 odst. 1 Listiny), v případě uzavření úhradového dodatku, i kdyby ujednaný způsob stanovení ceny zdravotních služeb nepokrýval ani nezbytné náklady na jejich poskytnutí. Naopak v situaci, kdy je uzavřen úhradový dodatek a je podle něj plněno, je nutno zohlednit závěry vyplývající z nálezové judikatury Ústavního soudu řešící ústavní souvislosti cenové regulace a limitace úhrad ve zdravotnictví. Tyto závěry Nejvyšší soud vyjádřil v recentním rozsudku ze dne 12. 6. 2024, sp. zn. 31 Cdo 881/2024, v němž se Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu zabýval obdobným dovoláním podaným stejnou žalobkyní jako ve zde řešené věci a s ohledem na nález Ústavního soudu ze dne 25. 9. 2023, sp. zn. II. ÚS 565/21, dospěl při posouzení otázky právního významu ujednání o úhradě zdravotních služeb k právnímu názoru odlišnému od toho, který byl vyjádřen v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2021, sp. zn. 32 Cdo 3546/2020 (z něhož vycházely závěry rozsudků Městského soudu v Praze ze dne 24. 5. 2022, č. j. 15 Co 60/2022-226, ze dne 25. 11. 2022, č. j. 53 Co 307/2022-574, ze dne 1. 12. 2022, č. j. 70 Co 321/2022-204 a ze dne 24. 8. 2023, č. j. 22 Co 99/2022-223, jimiž byly obdobně koncipované žaloby podané žalobkyní pravomocně zamítnuty – poznámka odvolacího soudu).
13. Dovolací soud poukázal na závěr Ústavního soudu, který v citovaném rozhodnutí ve vztahu k závěrům soudů nižších stupňů v tam řešené věci uzavřel, že lidskoprávní argumentaci stěžovatelky nelze bez dalšího uspokojivě vyřešit pouhými poukazy na vedlejší účastníci splněná smluvní ujednání a na existenci úhradových vyhlášek, z nichž plyne mechanismus limitace plateb, zvláště je-li stěžovatelkou tvrzena určitá systémovost daného jevu (dva po sobě jdoucí roky). Akceptace takto široce pojatého, paušalizovaného a mezi okolnostmi nerozlišujícího závěru obecných soudů by ve svém důsledku znamenala, že je-li mezi poskytovatelem a příslušnou zdravotní pojišťovnou uzavřena obvyklá smlouva a tato smlouva je co do její litery ze strany pojišťovny plněna (v souladu s úhradovými vyhláškami, což nemusí být ani sporné), bude zastropovaná výše úhrad za poskytnutou péči vždy a za všech okolností konečná a neprolomitelná (snad vyjma úhrad provedených na základě jednostranných rozhodnutí zdravotních pojišťoven nebo na základě ad hoc dohod uzavřených později s poskytovateli). Takový závěr se při absenci vskutku silné argumentace na jeho podporu jeví jako přehnaně absolutistický až extrémní a z nálezové prejudikatury Ústavního soudu uvedené

v bodě 25. tohoto nálezu neplatí (ba naopak). Právní situace v této oblasti vznikající mohou být vysoce individuální a podstatně komplexnější.

14. Nejvyšší soud proto v bodě 50 odůvodnění svého rozsudku zrekapituloval, že odvolací soud své právní posouzení dosud založil na závěru, že žalobkyně pro léta 2015 a 2016 ze svobodné vůle uzavřela s žalovanou úhradové dodatky, v nichž byl ujednáán způsob stanovení ceny zdravotních služeb, a protože žalovaná veškeré plnění sjednané těmito úhradovými dodatky žalobkyni poskytla, je v tomto řízení žalobkyni požadováno plnění, jehož opodstatněnost dána není. Uvedený závěr odvolacího soudu s ohledem na výše uvedené nemůže toliko s touto argumentací obstát, neboť nelze *a priori* vyloučit, že konkrétní okolnosti uzavřené smlouvy mohou výjimečně prolomit důsledky plynoucí ze zásady *pacta sunt servanda* ve vztahu ke sjednané výši úhrad za poskytnutou péči. Protože právní posouzení odvolacího soudu nebylo v projednávané věci v souladu s požadavky kladenými na ně ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Zároveň vysvětlil, že judikaturu je možno změnit i s účinky pro projednávanou věc, která již byla pravomocně rozhodnuta podle překonávané judikatury, neboť zákon se změnou judikatury s účinky pro probíhající řízení počítá.
15. Odvolacímu soudu poté uložil, aby (vycházejíc z uvedených právních závěrů dovolacího soudu) znovu individuálně posoudil uzavřenou smlouvu a úhradové dodatky, stejně jako námitku žalované týkající se promlčení uplatněných nároků žalobkyně, a poté o věci znovu rozhodl.
16. Žalovaná po zrušení rozsudku odvolacího soudu poukázala na závěry vyslovené v rozsudku soudu dovolacího, podle kterých nelze vyloučit, že si posuzování okolností uzavření smlouvy a úhradových dodatků mezi účastníky řízení vyžádá doplnění tvrzení a prokazování dalších skutečností nad rámec tvrzení a skutečností, které byly do řízení vneseny či prokázány v řízení před soudem prvního stupně (obdobně jako tomu bylo v souvisejících řízeních vedených u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 53 Co 299/2023 nebo 28 Co 301/2023). Měla však za to, že v projednávané věci není dán důvod pro zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení, neboť napadený rozsudek je postaven mimo jiné na závěru o promlčení tvrzeného nároku, přičemž tento jeho závěr je opřen o výsledky již provedeného dokazování a je také náležitě vyargumentován. Odvolací soud proto v současné fázi řízení, na základě soudem prvního stupně dostatečně zjištěného skutkového stavu k otázce promlčení, může a zároveň v souladu se zákonem a judikaturou Nejvyššího soudu má o odvolání žalobkyně rozhodnout meritorně.
17. Vyšla přitom z ustálené judikatury Nejvyššího soudu, kterou ve vyjádření citovala, podle které přednostní posouzení námitky promlčení je zcela v souladu se zásadou hospodárnosti řízení. Její přednostní vyřešení povede k rychlejšímu a hospodárnějšímu rozhodnutí ve věci samé, přičemž závěry vyslovené vyššími soudy v rozsudku Nejvyššího soudu nebo nálezu Ústavního soudu na věci nic nezmění, neboť ty se otázkou promlčení nároků a přednostního posouzení promlčení vůbec nezabývaly. V této souvislosti polemizovala se závěry odvolacího soudu prezentovanými v bodě 23 odůvodnění jeho zrušeného rozsudku, podle něhož otázka existence základu nároku má přednost před posouzením námitky jeho promlčení.
18. Žalovaná poté zopakovala či parafrázovala žalobní tvrzení a závěry soudu prvního stupně o promlčení nároku žalobkyně z důvodu, že pro posuzovanou věc platí obecná tříletá promlčecí lhůta dle § 629 o. z. Poukázala i na to, že sama žalobkyně přímo ve své žalobě uvedla, že sdělení výsledku ročního vyúčtování je prvním okamžikem, kdy mohla zjistit existenci nároku vůči žalované, a to ať z titulu uzavřené smlouvy nebo z titulu povinnosti žalované uhradit rozdíl mezi skutečně vynaloženými náklady za poskytování zdravotních služeb a úhradami ze smlouvy. Nároky žalobkyně jsou proto promlčeny, na čemž nemůže změnit nic ani aktuální judikatura Ústavního soudu, na kterou poukázal dovolací soud a na jejímž základě

byl rozsudek odvolacího soudu zrušen. Obě strany sporu se přitom k otázce promlčení tvrzených nároků žalobkyně již v průběhu řízení dostatečně vyjádřily, na to navázal svou podrobnou argumentací soud prvního stupně, napadený rozsudek proto v tomto ohledu nevykazuje žádné vady, pro které by mohl být odvolacím soudem zrušen. Žalovaná tak apelovala na odvolací soud, aby postupoval v souladu se zásadou hospodárnosti řízení a přednostně řešil otázku promlčení tvrzených nároků žalobkyně, přičemž zároveň navrhla potvrzení napadeného rozsudku.

19. Žalobkyně v reakci na procesní návrh žalované uvedla, že Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu znovu individuálně posoudit uzavřenou smlouvu a úhradové dodatky, jakož i vznesenou námitku promlčení. Žalovaná však ve svém stanovisku požaduje, aby odvolací soud přednostně řešil otázku promlčení a teprve následně, pokud posoudí námitku promlčení jako nedůvodnou, se věnoval samotnému žalobnímu nároku. Dále vychází z úvah soudu prvního stupně, který žalovaný nárok posoudil jako mimosmluvní a zároveň má za to, že tento soud se otázkou promlčení žalovaných nároků dostatečným způsobem zabýval, pročez není třeba rušit napadený rozsudek. Takovou argumentaci žalobkyně považovala za nesprávnou, neboť při posuzování námitky promlčení je klíčové nejprve určit povahu uplatněného nároku, protože od té se odvíjí délka a počátek promlčecí lhůty.
20. Žalobkyně se proto ztotožnila s odůvodněním rozsudku odvolacího soudu v tom, že otázka existence základu nároku má přednost před posouzením námitky jeho promlčení. Měla za to, že nejsou-li skutkové okolnosti případu dostatečně objasněny, nemůže být námitka promlčení posouzena správně. V tomto případě však k podrobnému rozboru hmotněprávní podstaty závazku v řízení před soudem prvního ani druhého stupně nedošlo. Žalobkyně následně obsáhle rekapitulovala právní základ žalobního nároku s tím, že požadavek na úhradu nezaplacených doplateků za poskytnuté zdravotní služby je vznesen pouze na základě původní smlouvy. V té se žalovaná zavázala k tomu, že uhradí žalobkyni poskytnuté služby, a právě toho se žalobkyně domáhá. Není jí proto jasné, na základě, jaké právní konstrukce by měly tyto úhrady spadat mimo rámec smlouvy, když k tomu nevede ani žádný z dodatků ke smlouvě uzavřených. Žalobkyně proto nesouhlasila s posouzením žalovaného nároku soudem prvního stupně jako nároku mimosmluvního, za nesprávnou považovala rovněž související obranu žalované, že se úhradové dodatky vymykají smluvnímu režimu a že úhrada za poskytnuté zdravotní služby je jakýmsi nesmluvním plněním, které by mohlo spadat pod jiný právní režim (např. bezdůvodného obohacení). Uvedla k tomu, že není možné, aby byla zdravotní služba poskytnuta v rámci smluvního vztahu, ale její úhrada se ocitla mimo tento smluvní rámec.
21. Žalobkyně je tedy přesvědčena o tom, že postup soudu prvního stupně byl nedostatečný, proto by mělo být jeho rozhodnutí zrušeno a věc mu vrácena k dalšímu řízení. Prvostupňovému soudu by mělo být zároveň uloženo, aby se v tomto novém řízení věci znovu detailně zabýval a dle závěrů zrušujícího rozsudku Nejvyššího soudu individuálně posoudil uzavřenou smlouvu a příslušné úhradové dodatky a řádně se vypořádal s otázkou promlčení uplatněných nároků. Při té příležitosti by se měl vyvarovat pochybení, kdy v důsledku nesprávné právní kvalifikace na věc mechanicky aplikoval obecnou tříletou promlčecí lhůtu podle § 629 o. z.
22. Odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně, včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a o. s. ř.), a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.
23. Odvolací soud má především za to, že napadený rozsudek je přezkoumatelný, za správný jej lze považovat i v rovině skutkových zjištění, která navíc nejsou mezi účastníky od počátku řízení sporná.
24. Vyšel především z pokynu dovolacího soudu, který mu uložil v novém řízení znovu individuálně posoudit uzavřenou smlouvu a úhradové dodatky a zabývat se také v řízení uplatněnou námitkou promlčení. Ve svém prvním rozhodnutí o odvolání žalobkyně odvolací

soud dovodil (srov. bod 23 jeho odůvodnění), že otázka existence právního základu nároku má přednost před posouzením námitky jeho promlčení. Postupoval tak především proto, že v té době již existovala řada pravomocných rozhodnutí Městského soudu v Praze ve skutkově a právně totožných věcech, které se od posuzované věci lišily pouze tím, že v nich nebyla vznesena námitka promlčení. Za této situace dal proto přednost posouzení právního základu nároku před přezkumem námitky promlčení, neboť měl za to, že z hlediska § 13 o. z. mají účastníci tohoto řízení právo důvodně očekávat, že jejich případ bude odvolacím soudem rozhodnut obdobně jako tyto jiné, skutkově a právně obdobné právní případy, které již pravomocně (dokonce na základě tehdy platné judikatury Nejvyššího soudu) rozhodnuty byly.

25. Uvedený postup ovšem již nemůže být přiléhavý za situace, kdy se na základě změny judikatury Nejvyššího soudu otevřel prostor pro posouzení existence základu nároku žalobkyně, což by v daném případě s ohledem na absenci provedení dokazování o rozsahu tohoto nároku nezbytně vedlo ke zrušení napadeného rozsudku a vyvolání rozsáhlého (pravděpodobně znaleckého) dokazování. Naproti tomu stojí žalovanou vznesená námitka promlčení, která v případě jejího úspěšného uplatnění může mít zásadní význam pro přiznání požadovaného plnění, a to i tehdy, pokud by nároky požadované žalobou skutečně existovaly. Přednostní posouzení námitky promlčení odvolacím soudem je tak způsobilé předejít rozsáhlému a nákladnému dokazování, což je v souladu se zásadou hospodárnosti řízení.
26. Odvolací soud v této souvislosti plně sdílí závěry prezentované v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. 33 Odo 896/2006, který nespatořoval pochybení odvolacího soudu v (tam) vedené věci, pokud se nejprve zabýval uplatněnou námitkou promlčení. Své myšlenky poté shrnul ve větě „jestliže je v řízení uplatněna námitka promlčení, je na soudu, aby se v souladu se zásadou hospodárnosti řízení obsaženou v § 6 o. s. ř. přednostně zabýval otázkou promlčení práva, pokud to vede rychleji a účinněji k vydání rozhodnutí ve věci samé, a nikoliv nárokem samým. Je-li tedy vynutitelnost určitého práva odvrácena důvodnou námitkou promlčení, nemůže být již z tohoto důvodu uplatněné právo soudem přiznáno“.
27. Tyto závěry prošly v následujícím období opakovaně přezkumem Nejvyššího i Ústavního soudu, kdy v usnesení ze dne 30. 9. 2020, č. j. 32 Cdo 1201/2020-493, Nejvyšší soud na rozhodnutí sp. zn. 33 Odo 896/2006 plně odkázal a své hodnocení vtělil do právní věty: „Jestliže je v řízení uplatněna námitka promlčení, má se soud v souladu se zásadou hospodárnosti řízení přednostně zabývat otázkou promlčení práva, a nikoli nárokem samým“. Proti tomuto usnesení byla podána ústavní stížnost, která byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2021, sp. zn. IV. ÚS 3551/20, se závěrem, že „jde-li o stanovení počátku běhu promlčecí doby, z rozhodnutí soudů nižších stupňů plyne, že se touto otázkou podrobně zabývaly a své závěry řádně zdůvodnily, přičemž z ústavní stížnosti není patrné, proč by tyto nemohly z hlediska ústavnosti obstát“.
28. Obdobně věc posoudil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 25. 10. 2021, č. j. 28 Cdo 2749/2021-111, když uzavřel, že „soudní praxe je ustálena v závěru, že dovolá-li se účastník občanského soudního řízení důvodně promlčení, nelze promlčené právo (nárok) přiznat; návrh na zahájení řízení v takovém případě soud zamítne. Podstatné přitom je, že nárok není možno pro promlčení soudním rozhodnutím žalobci přiznat ani v případě, že by bylo prokázáno, že existoval. Je-li tedy v řízení uplatněna námitka promlčení, je na soudu, aby se v souladu se zásadou hospodárnosti řízení obsaženou v § 6 o. s. ř. přednostně zabýval otázkou promlčení práva, pokud to vede rychleji a účinněji k vydání rozhodnutí ve věci samé, a nikoliv nárokem samým (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2008, sp. zn. 25 Cdo 862/2006, ze dne 16. 12. 2010, sp. zn. 26 Cdo 5035/2008, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. 23 Cdo 460/2012, ze dne 21. 5. 2008, sp. zn. 25 Cdo 1750/2006, či usnesení ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. 33 Odo 896/2006). Účelem občanského soudního řízení totiž je, i ve světle požadavku

uvedeného v § 6 o. s. ř., rozhodnout na základě účelně a hospodárně zjištěného skutkového stavu, zda lze žalobnímu nároku vyhovět či nikoli, tedy rozhodnout, zda žalované právo je soudně vynutitelné. Je-li tato vynutitelnost odvrácena důvodnou námitkou promlčení, nemůže být již z tohoto důvodu uplatněné právo soudem přiznáno. Zásada hospodárnosti řízení musí vést v takovém případě soud k tomu, aby se přednostně zabýval jen otázkou promlčení práva, pokud to vede rychleji a účinněji k vydání rozhodnutí ve věci samé. Opačný závěr by znamenal, že by soud měl provádět důkazy o existenci či výši nároku přesto, že by bylo zjištěno, že by žalované právo, pokud by bylo dáno, bylo promlčeno. Soud by tedy měl provádět svědecké, znalecké a jiné dokazování a tím případně zvyšovat náklady řízení jenom proto, aby v odůvodnění svého rozhodnutí mohl uvést, že pro promlčení zamítá přesně zjištěné právo. Výsledek, tedy zamítnutí žaloby pro promlčení práva, by ovšem byl stejný. Takový postup by byl v rozporu s § 6 o. s. ř., zejména se zásadou hospodárnosti řízení vyplývající z tohoto ustanovení (srov. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 1983, sp. zn. Sc 2/83, publikované pod č. 29/1983 ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu).“

29. Odkazovala-li žalobkyně v souvislosti se svou argumentací, že námitkou promlčení se mají soudy zabývat až poté, kdy důkladně prozkoumají hmotněprávní podstatu závazkového vztahu mezi účastníky, na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. 29 Odo 162/2003, má odvolací soud za to, že v něm prezentované závěry jeho výše uvedený výklad nijak nezpochybňují. Nejvyšší soud totiž v citovaném rozsudku dospěl pouze k závěru, že „právní kvalifikace žalobou uplatněného nároku je výhradně věcí soudu. Není tedy rozhodné, jak tvrzené skutečnosti, resp. již v řízení učiněná skutková zjištění právně kvalifikuje účastník řízení.“
30. Odvolací soud se hmotněprávní podstatou žalobou uplatněného nároku (na základě skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně) zabýval, přičemž není rozhodné, že skutková zjištění právně kvalifikoval jinak než žalobkyně.
31. Za uvedených předpokladů se proto s ohledem na zásadu hospodárnosti řízení odvolací soud nejprve zabýval vznesenou námitkou promlčení, neboť Nejvyšší soud s odkazem na změnu své judikatury v návaznosti na ústavní nálezy nevyloučil existenci nároku žalobkyně, což při ve věci prvním rozhodování odvolacího soudu neplatilo. K posouzení právního základu takového případného nároku si potom soud prvního stupně opatřil dostatek skutkových zjištění, na která již ve svém předchozím rozhodnutí odvolací soud plně odkazoval, proto otázka přezkumu správnosti závěru o promlčení žalovaného nároku nemusí být předmětem opakovaného řízení před soudem prvního stupně.
32. Odvolací soud si nejprve znovu vyjasnil povahu uplatněného nároku a dovodil, že se nemůže jednat o přímý nárok plynoucí z původní smlouvy, uzavřené před 1. 1. 2013, ale jde o nárok samostatně odvozený ze závazkového vztahu sjednaného až jednotlivými úhradovými dodatky v roce 2015 a 2016. Proto zde pro účely posouzení námitky promlčení není rozhodný den uzavření původní smlouvy (4. 2. 2013) a aplikace tehdy platných právních předpisů, ale den, kdy žalobkyně zjistila výši plnění žalované na základě těchto dodatků (právě s nimi bylo toto plnění i podle žalobních tvrzení v rozporu). Protože její žaloba byla postavena na tvrzení, že s ohledem na nálezy Ústavního soudu má nárok na zaplacení rozdílu mezi náklady, jež musela fakticky vynaložit na léčbu pojištěnců žalované v roce 2015 a 2016, a platbami skutečně žalovanou v rozhodném období poskytnutými na základě úhradových dodatků původní smlouvy uzavřených v roce 2015 a 2016, nemůže se promlčení nároku žalobkyně řídit zákonem účinným v době uzavření původní smlouvy (zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník), jemuž byla podřízena smlouva uzavřená mezi stranami, ale řídí se občanským zákoníkem účinným v době uzavření dodatků za roky 2015 a 2016.

33. Odvolací soud tak sdílí názor žalované, že nárok na zaplacení žalovaných částek nemůže plynout ze smlouvy, ale jen z jejích úhradových dodatků, které byly sice uzavřeny na základě této původní smlouvy, jejich právní režim se však řídí úpravou platnou ke dni jejich sjednání. Naopak nesdílí názor žalobkyně, že se právní poměry účastníků vzniklé na základě úhradových dodatků smlouvy z roku 2015 a 2016 (za použití § 3028 odst. 3 o. z.) mohou řídit původními právními poměry dle uzavřené smlouvy z roku 2013, jinými slovy že práva a povinnosti vzniklá na základě uzavřených úhradových dodatků se řídí původní právní úpravou.
34. Podle § 619 odst. 1 o. z. jedná-li se o právo vymahatelné u orgánu veřejné moci, počne promlčecí lhůta běžet ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé.
35. Podle § 619 odst. 2 o. z. právo může být uplatněno poprvé, pokud se oprávněná osoba dozvěděla o okolnostech rozhodných pro počátek běhu promlčecí lhůty, anebo kdy se o nich dozvědět měla a mohla.
36. Podle § 629 odst. 1 o. z. promlčecí lhůta trvá tři roky.
37. Odvolací soud tak shodně se soudem prvního stupně uzavírá, že nárok uplatněný touto žalobou je nárokem ze závazkového právního vztahu vzniklého uzavřením obou tzv. úhradových dodatků, posuzuje se tedy v režimu zákonné úpravy účinné v době jejich uzavření, tedy občanským zákoníkem. Vyúčtování hrazených zdravotních služeb za rok 2015 ve výši 29 609 726 Kč bylo přitom žalobkyni známo dne 17. 6. 2016 a vyúčtování hrazených zdravotních služeb za rok 2016 ve výši 28 327 907 Kč dne 15. 6. 2017. V prvním případě byla žaloba podána k soudu až dne 13. 6. 2020 a ve druhém dne 15. 6. 2021, tedy v obou případech po marném uplynutí tříleté promlčecí doby. Žalovaná v řízení namítla promlčení nároku žalobkyně, proto je správný závěr prvostupňového soudu, že žalobkyně nemá z důvodu promlčení právo na zaplacení obou částek bez ohledu na to, zda její nárok je důvodný či nikoliv.
38. Odvolací soud se v tomto výkladu ztotožňuje se závěry pravomocného rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 1. 12. 2022, č. j. 70 Co 321/2022-204, který potvrdil zamítavé rozhodnutí soudu prvního stupně ve vztahu k žalobě podané stejnou žalobkyní proti Zdravotní pojišťovně ministerstva vnitra České republiky. Z žalobních tvrzení plyne, že mezi žalobkyní a uvedenou pojišťovnou byla dne 31. 3. 2013 uzavřena obdobná smlouva jako v posuzovaném případě, žalobkyně žalobou požadovala po žalované doplatek vzniklých nákladů za rok 2016, přičemž poukazovala na mezi účastnicemi uzavřené úhradové dodatky pro rok 2016. Městský soud v Praze v citovaném rozsudku dospěl k závěru, že nárok žalobkyně bez ohledu na to, zda je či není důvodný, je promlčený. Vyšel z toho, že již ze žaloby je zřejmé, že žalobkyně se po žalované nedomáhá zaplacení závazku vyplývajícího ze vzájemných smluvních ujednání, ale tvrdila, že poskytla pojištěncům žalované hospitalizační péči, na kterou vynaložila fakticky více nákladů, než jí bylo žalovanou uhrazeno. Žalobkyně také tvrdila, že dorovnání vynaložených nákladů nebylo smluvně podloženo a přímo nevyplývá ani z žádného právního předpisu. O tom, kolik jí žalovaná pojišťovna za požadované období zaplatí, se dozvěděla až dnem doručení vyúčtování (28. 6. 2017), proto ode dne následujícího, jak správně dovodil soud prvního stupně, mohla vůči žalované vznést svůj požadavek a od toho dne počala běžet obecná tříletá lhůta dle § 629 o. z. Ta však uplynula ještě před podáním této žaloby, nárok žalobkyně je promlčen.
39. Tento rozsudek byl napaden dovoláním žalobkyně, Nejvyšší soud dovolání usnesením ze dne 28. 8. 2024, č. j. 23 Cdo 1341/2023-234, odmítl se závěrem, že „v nyní posuzované věci odvolací soud nerozhodl o něčem jiném, než bylo předmětem žaloby, v níž se žalobkyně s odkazem na nálezovou judikaturu Ústavního soudu domáhala zaplacení rozdílu mezi náklady, jež musela skutečně nutně vynaložit na poskytování služeb hrazených z veřejného zdravotního pojištění pojištěncům žalované v roce 2016 a úhradami uskutečněnými ze strany žalované na tyto služby podle smlouvy o poskytování a úhradě hrazených služeb uzavřených mezi

účastnicemi včetně dodatku pro rok 2016. Judikatura Nejvyššího soudu dlouhodobě vychází ze závěru, že rozhoduje-li soud o nároku na peněžité plnění, který vyplývá ze skutkových tvrzení, jež umožňují nárok posoudit po právní stránce i podle jiných norem, než navrhuje žalobce, popř. dovolují-li výsledky dokazování podřadit uplatněný nárok pod jinou právní normu, než jaké se žalobce dovolává, je soud povinen nárok tímto způsobem posoudit. Právní kvalifikace skutkových okolností, tj. právní důvod žaloby, není součástí vymezení předmětu sporu (srov. například rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1934/2001, ze dne 23. 1. 2002, sp. zn. 25 Cdo 643/2000, ze dne 30. 11. 2015, sp. zn. 29 Cdo 2716/2013, či ze dne 26. 4. 2023, sp. zn. 27 Cdo 3078/2022). Odvolací soud proto v projednávané věci nepřekročil „obsah žalobního nároku“ a v tomto ohledu nepostupoval v rozporu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu, když uzavřel, že požadovaný nárok žalobkyně na zaplacení účelně (nutně) vynaložených nákladů (v rozsahu převyšujícím smlouvou dohodnuté plnění) za poskytnutou zdravotní péči pojištěncům žalované nevyplývá z ujednání stran (ze smlouvy) ani z právního předpisu“.

40. Z uvedeného plyne, že rozhodnutí Městského soudu sp. zn. 70 Co 321/2022 se po skutkové i právní stránce zabývalo totožnými otázkami, které jsou předmětem posouzení odvolacího soudu, lišila se pouze zdravotní pojišťovna stojící na žalované straně, datum uzavření původní smlouvy a úhradového dodatku, princip žalobní argumentace žalobkyně a posouzení soudů obou stupňů byl prakticky shodný.
41. Odvolací soud proto za aplikace § 13 o. z., podle něhož každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako jiný právní případ, který již byl rozhodnut a který se s jeho právním případem shoduje v podstatných znacích, odvolacím námitkám žalobkyně nepřisvědčil a napadený rozsudek ve výroku I podle § 219 o. s. ř. jako věcně správný potvrdil.
42. Pokud jde však o výrok II o nákladech řízení, soud prvního stupně dospěl k nesprávnému závěru o aplikaci § 150 o. s. ř. na vztah mezi účastníky.
43. Podle § 150 o. s. ř. jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nebo odmítne-li se účastník bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat.
44. Pro aplikaci § 150 o. s. ř. je nezbytná existence důvodů zvláštního zřetele hodných a nepřiznání náhrady nákladů řízení je potom zjevně postupem výjimečným. Na posuzovaném vztahu mezi účastníky však nic výjimečného není, stejně tak neexistují naprosto žádné důvody zvláštního zřetele hodné, které by ospravedlňovaly výjimečný postup podle tohoto ustanovení. Proto odvolací soud podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. za použití § 142 odst. 1 o. s. ř. výrok II napadeného rozsudku změnil tak, že procesně zcela úspěšné žalované přiznal právo na náhradu nákladů v částce 4 500 Kč, a to jako nezastoupenému účastníku podle § 151 odst. 3 o. s. ř. v rozsahu 15 náhrad hotových výdajů [vyjádření k žalobě, vyjádření ve věci ze dne 15. 10. 2021, 28. 1. 2022, 2. 9. 2022, 4. 11. 2022 (celkem 2 podání), 3. 2. 2023, závěrečný návrh, příprava účasti na jednání a účast na jednání dne 8. 11. 2022, příprava účasti na jednání a účast na jednání dne 23. 2. 2023 a příprava účasti na jednání a účast na jednání dne 13. 4. 2023) v paušální výši 300 Kč stanovené vyhláškou č. 254/2015 Sb. Náklady žalované byly přisouzeny v obecné pariční lhůtě (§ 160 odst. 1 věta první před středníkem o. s. ř.).
45. O náhradě nákladů odvolacího a dovolacího řízení odvolací soud rozhodl podle § 224 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 142 odst. 1 o. s. ř. a zcela úspěšné žalované přiznal právo na náhradu těchto nákladů řízení, které jsou tvořeny odměnou advokáta podle § 6 odst. 1, § 7 bod 7, § 8 odst. 1, § 11 odst. 1 písm. d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., a to za 6 úkonů právní služby

po 67 500 Kč z punkta 57 937 633 Kč (vyjádření k odvolání a účast u jednání odvolacího soudu dne 9. 11. 2023, vyjádření k dovolání, vyjádření ze dne 19. 8. 2024, vyjádření ze dne 19. 11. 2024, účast u jednání odvolacího soudu dne 6. 3. 2025), dále za 5 náhrad hotových výdajů po 300 Kč podle § 13 odst. 4 této vyhlášky ve znění účinném do 31. 12. 2024 a za 1 náhradu hotových výdajů ve výši 450 Kč podle § 13 odst. 4 této vyhlášky ve znění účinném od 1. 1. 2025, vše zvýšeno o 21% DPH. Celkové náklady odvolacího a dovolacího řízení ve výši 492 409,50 Kč byly přisouzeny žalované v obecné pariční lhůtě (§ 160 odst. 1 věta první před středníkem o. s. ř.) a na zákonné platební místo (§ 149 odst. 1 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání do dvou měsíců od jeho doručení. Dovolání se podává u soudu prvního stupně a rozhoduje o něm Nejvyšší soud.

Praha 6. března 2025

Mgr. Tomáš Mottl v. r.
předseda senátu